

ГЕНДЕР. ЕКОЛОГІЯ. ЗДОРОВ'Я

Матеріали
VI Міжнародної науково-практичної конференції
(Харків, 18–19 квітня 2019 року)

медикаментозним сном. За інформацією президента клубу в'їзного медичного туризму в Україні, щорічно до нас приїжджають близько 2 тис. іноземних пар, які мріють про власних дітей [3]. Популярними є також пластична хірургія, клітинна терапія, кардіохірургія, офтальмологія, санаторно-курортне лікування, реабілітація. Доступнішим у нас є сурогатне материнство, причому українське законодавство захищає права іноземців: сурогатна мати не може після народження претендувати на дитину.

Стрімко розвивається інфраструктура медичного туризму. З'являються провайдерські компанії або сервісні відділи, орієнтовані на іноземного пацієнта. Лікувальні установи теж починають удосконалювати сервіс і розробляють прозору, легальну маркетингову модель залучення іноземних пацієнтів, зокрема жінок. Децентралізація та автономізація медичних закладів, перетворення їх на некомерційні підприємства є сприятливою умовою для їх стратегії. З кожним роком прибутковість в'їзного медичного туризму в Україні зростає, тобто приватні інвестиції в охорону здоров'я збільшуються і компенсують недостатній обсяг державного фінансування галузі.

Чинниками, що протидіють стрімкому розвитку медичного туризму в Україні, є недосконалість законодавства, зокрема у питанні імплементації міжнародних стандартів лікування та захисту прав пацієнтів, відсталість дорожньої інфраструктури, неефективні реклама та інформаційні заходи, застарілий менеджмент і сервіс, політична нестабільність і військові дії на Сході країни, проблемами з відкриттям віз у пацієнтів з багатьох країн.

Список використаних джерел

1. Highlights of world trade in 2017. World Trade Statistical Review 2018. URL:

https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2018_e/wts2018chapter02_e.pdf (дата звернення: 03.03.2019).

2. Human Development Indices and Indicators 2018. Statistical Update. URL: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2018_human_development_statistical_update.pdf (дата звернення: 09.03.2019).

3. Україна стає центром медичного туризму: ТОП-3 найпопулярніших послуг. *Сьогодні*. 2018. 7 листопада. URL: <https://ukr.segodnya.ua/ukraine/ukrainastanovitsya-centrom-medicinskogo-turizma-top-3-samyh-populyarnyh-uslug-1186596.html> (дата звернення: 08.02.2019).

Карпенко К.І.

Харківський національний медичний університет

КОНЦЕПЦІЇ ПРИРОДИ ТА КОНСТРУЮВАННЯ ГЕНДЕРНИХ РОЗХОДЖЕНЬ

Подолання сучасних екологічних та гендерних протиріч не є можливим поза вивченням протиріч наукових і технологічних концепцій, що протягом більш ніж трьохсот років забезпечували в європейській культурі здійснення емансипаційних процесів. Іншими словами, доцільно з'ясувати, як зростає свобода самореалізації чоловіків та жінок в умовах зовнішньої природної і соціальної необхідності. Досліджуючи глибинні причини нинішньої екологічної кризи і її зв'язку з наукою, технологією й економікою, варто зрозуміти соціальні причини, що санкціонували домінування як над природою, так і над жінкою.

Центральною ідеєю органістичної концепції світу, що склалася у давні часи, була ідентифікація природи з матір'ю. Однак метафора матері, що годує, поступово зникла як домінуючий образ у міру того, як наукова революція просувалася шляхом механізації й раціоналізації світогляду. Інший образ, образ природи як безладдя, породив важливу модерністську ідею, що стосується посилення влади над природою. Поява механістичного світогляду створювала основу для впевненості в тому, що людина може контролювати природу і панувати над нею.

Починаючи з ХУІІ ст., образ жінки став *засобом* адаптації наукових знань і методів до нових форм влади людини над таємницями природи. Образ жінки використовувався для здійснення редукції складного до простого, невідомого до відомого, незвичайного до звичайного. Відносини чоловіка й дружини розглядалися як найпростіша й зрозуміла форма соціальних зв'язків, які можливо використовувати як зразок у процесі скорення природи.

У Просвітництві міф перетворюється на просвітництво, *априрода* – у лише у чисту об'єктивність. У ХУІІІ ст. розгортається теоретична суперечка про положення жінки в суспільстві, з'являються філософські праці, що спростовували традиційні погляди на жінку і обґрунтовували її право вважатися такою ж повноцінною людиною, якою є чоловік. Критичні голоси французьких просвітителів сприяли викриттю міфу про жінку як істоту «другого сорту». Серед сонма цих голосів звучали й жіночі. Сьогодні в різних країнах світу дослідники й дослідниці намагаються пролити світло на істинну ситуацію щодо місця жіночого дискурсу в філософії та науці Нового часу. Наукові форуми високого рівня присвячено, наприклад, творчості французької дослідниці ХУІІІ ст. Емілі дю Шатле, авторки праці «Елементи філософії Ньютона». Вона мала глибокі пізнання не лише в філософії, а й в царині фізики, математики та інших природничих наук. Відомо, що німецький філософ Імануїл Кант визнавав вплив Емілі д. Шатле на формування його власного філософського підходу. Філософія Нового часу та Просвітництва, таким чином, дала певний шанс для визнання ролі жінки та природи у суспільному розвитку. А найголовніше – соціального визнання поступово набувала думка про природу і світ, що була висловлена жінками-філософами.

Пізніше певний вплив на європейську культуру мала також марксистська концепція праці. Вона надала можливість зрозуміти, що взаємна відчуженість чоловіка і жінки, а також відчуження людей від природи вплетені в складну структуру соціального життя. Німецький філософ-екзистенціаліст Ханна Арендт підкреслила, що праця зумовлює різні соціальні статуси чоловіка та жінки. Анахронічно застосовуючи сучасну термінологію до дискурсу минулого століття, можна сказати, що, у методології Х. Арендт прочитується ідея конструювання гендерних розходжень, які є більшою мірою наслідком соціальних преференцій та упередженостей, ніж результатом біологічного впливу. Розмірковуючи вслід за Х. Аренд, можна дійти висновку, що гендер, у свою чергу, є суттєвим чинником, що репродукує поділ праці між статями, тобто гендерно-рольова диференціація у суспільстві є наскрізним механізмом соціальної комунікації різного рівня.

За Луманом, комунікація – це механізм настроювання, злагодженості, що з'єднує й створює систему. Відділені від зовнішнього світу структури постійно циклічно спілкуються, реферують самі із собою, всі операції і зміни, роблячи

озираючись на усіх своїх «сусідів». Вони утворюють один для одного середовище й взаємно реагують на виклики один одного. У даному контексті нами був зроблений висновок, що «гендерний вимір екологічної комунікації свідчить про те, що чоловіки та жінки «змушені» до взаємного визнання, зближення, активності, спрямованої на збереження життя. І, навпаки, – загострення екологічної комунікації спонукає до активності, «пробуджує» гендерну комунікацію» [1, с.189]. У теоретичному плані вони являють собою когерентні структури, що примушують одна одну до активності, спрямованої на самозбереження. Причому учасники цих видів комунікацій є одними й тими ж; розрізняються, насамперед, виконувані ними операції.

На жаль, на сьогодні теоретична рефлексія екологічної комунікації як соціального феномену не виокремлює її гендерний вимір, а тому породжує низку інтерпретаційних проблематизацій.

Сучасна комунікативна філософська методологія обґрунтовує потребу звернути увагу на розходження фактичної і контрфактичної (ідеальної) екологічної комунікації. Поширені останнім часом смислові і тематичні розбіжності породжують необхідність вивчення внутрішніх протиріч гендерного виміру реальної екологічної комунікації з метою її наближення до ідеальної. Зорієнтована таким чином соціальна комунікація збагачує адекватне розуміння сучасної екологічної комунікації, тобто ставлення людей до природи, яке забезпечить виживання їх виживання в умовах екологічної кризи.

По-друге, гендерний вимір екологічної комунікації проблематизується у зв'язку з відсутністю необхідних ідентифікаційних практик, які забезпечують визначення її суб'єктів та об'єктів. Останнім часом філософський дискурс усе частіше звертається до лонового розуміння матеріальності, виникає поняття нео-матеріалізм. У контексті цього підходу природа теж має розглядатися як суб'єктивність, «інтереси» якої людство має враховувати в своїй промисловій діяльності.

Існує також проблема між мисленевими конструктами і соціокультурними репрезентаціями гендерних відносин у суспільстві. Філософські конструкти вибудовуються переважно в межах імперативно-нормативної модальності, яка сягає своїм корінням у модерну і навіть премодерну культуру. Водночас соціокультурна реальність набула постмодерних якостей. Вона втратила абсолютне обґрунтування своїх вихідних засад, традиційні підвалини і механізми формування, стала плюралістичною і надзвичайно динамічною. Звідси постає вимога контекстуального дослідження нових механізмів формування, функціонування і розвитку гендерних ідентичностей, а їх концептуалізація у якості виміру екологічної комунікації надає для цього переконливі аргументи.

Отже, досліджуючи зміни в концептуалізації природи, ми можемо зрозуміти певні тенденції у змінах культурних цінностей. Ми отримуємо можливість оцінити нійрізноматнітніші інновації, що відбуваються. Саме цьому для з'ясування гендерного виміру екологічної комунікації важливо вивчати зміни в ставленні до природи у різні історичні епохи. Таке дослідження, з одного боку, може прояснити причини нинішньої кризової ситуації, а, з іншого боку, висвітлити перспективи її подолання.

Література

2. Карпенко К.І. Природа і жінка: Перспективи екофемінізму в Україні / К.І. Карпенко. – Харків: «Крук», 2005. – 320 с.